

Application de l'article 51 du Règlement d'Ordre intérieur du Conseil communal.
Interpellation de G. VERSTRAETEN, Conseiller communal, relative à la grève des écoles communales en raison du mécontentement lié à la pénurie d'enseignants.

G. VERSTRAETEN donne lecture du texte suivant :

G. VERSTRAETEN geeft lezing van de volgende tekst:

Gisteren hebben de directies en leerkrachten van de acht Nederlandstalige gemeentescholen uit Anderlecht samen met die van acht scholen uit Brussel-Stad en zes uit Molenbeek uit onvrede met het lerarentekort gestaakt en acties gevoerd aan het kabinet van Vlaams minister van Onderwijs Ben Weyts.

Het gaat dus om basisscholen uit drie gemeenten met Nederlandstalige onderwijsschepenen van "Vooruit". Ik begrijp dat de betrokken directies en leerkrachten hun bezorgdheden willen uiten. Maar dit is duidelijk een politieke actie, aangestuurd en gecoördineerd door mandatarissen van "Vooruit". Politiek punten proberen scoren in campagnetijd op de kap van de leerlingen, die door de staking die dag geen les krijgen, is cynisch en onverantwoord.

Vlaams minister Weyts heeft deze legislatuur heel wat maatregelen genomen in het kader van het lerarentekort. Met succes, want mede door het toenemend aantal zij-instromers stijgt het aantal leerkrachten. Het aantal mensen in de lerarenopleidingen stijgt. De kentering lijkt ingezet. De maatregelen hebben in Brussel zelfs beter gewerkt dan elders in Vlaanderen.

En we moeten ook pijnlijke waarheden durven uitspreken: als men in detail achter het algemene cijfer van het lerarentekort gaat kijken, dan ziet men dat de problematiek erg ongelijk verdeeld is, en in bepaalde (Brusselse) scholen amper of veel minder speelt dan elders. Niet in elke school stellen we een (aanhoudend) lerarentekort vast. Zoals in elk bedrijf of organisatie kan de sfeer op de werkvloer in een school een rol spelen bij het ontstaan van een lerarentekort, die soms acuut begint en daarna chronisch en een negatieve spiraal wordt. Hoe een school bestuurd wordt en haar personeelsbeleid voert, hoe snel men erin slaagt om een beginnend probleem op te vangen en dus de bestuurskracht van de scholen is een niet te negeren variabele. Hoe sterker het HR-beleid in een school, hoe kleiner de problemen qua lerarentekort.

Wat ook meespeelt zijn verschillende maatschappelijke uitdagingen die in Brussel het meest voelbaar zijn, maar die ondertussen steeds meer overal in Vlaanderen meespelen: uitdagingen qua discipline en orde, een gebrek aan respect voor het gezag van onderwijzend personeel, een achteruitlopende talenkennis en onderwijskwaliteit...

De vaak radicale onderwijskeuzes die in het verleden werden gemaakt, die door de socialistische en sociaaldemocratische architecten ervan vandaag ook als een fundamentele vergissing gezien worden, hebben veel van deze maatschappelijke uitdagingen nog moeilijker gemaakt in een onderwijscontext, eerder dan ze behapbaarder te maken. We hebben de rol van de leerkracht als autoriteitsfiguur, als focuspunt van het onderwijsgebeuren en als professionele overdrager van kennis doorheen de laatste 3 decennia ondermijnd, de focus ligt nu bijna uitsluitend op de ervaring en het welbevinden van de leerling. Tegelijkertijd is het vertrouwen dat vroeger ten aanzien van de leraar gold vaak vervangen door een extreem zware bureaucratische en administratieve controle, die niet door de Vlaamse overheid vereist wordt, maar die doorgaans door onderwijskoepels en inrichtende machten opgelegd wordt! De shift van een kennisrijk curriculum naar een vaardigheidsdiscours, waarbij de leerkracht niet langer kennis overdraagt maar als een soort coach optreedt, in combinatie met een constructivistische kijk op gelijke kansen en systematische verlaging van de ambities voor onze leerlingen heeft het beroep van leerkracht compleet gedenatureerd. Al deze zaken samen vormen de diepere en fundamentele oorzaken van het lerarentekort van vandaag, dat al sinds het begin van de 21ste eeuw begon te spelen. Voeg daaraantoe dat inderdaad 85% van de leerkrachten in Brussel pendelaars zijn, en dat heb je een uiterst kwetsbare situatie. Beweren dat men al de bovenstaande uitdagingen gaat oplossen met een Brusselpremie is eigenlijk goedkoop populisme.

De onderwijskwaliteit verbeteren en het lerarenberoep herstellen is een van onze grootste gedeelde maatschappelijke uitdagingen. Dat “Vooruit” in Vlaanderen in het verleden zich heeft onthouden bij de stemming van maatregelen om het lerarentekort aan te pakken en de focus terug op kennisoverdracht en onderwijskwaliteit te leggen is veelzeggend. Daarom wil ik aan Mevrouw de schepen Comer duidelijk zeggen: *“werk zelf mee aan oplossingen, en neem uw verantwoordelijkheid, in plaats van dergelijke acties te organiseren en te doen uitschijnen dat het huidig onderwijsbeleid schuldig is aan alles”*.

Daarom had ik graag volgende vragen gesteld:

- Mevrouw Comer, waarom hebt u als bevoegd schepen voor het Nederlandstalig gemeenteonderwijs dergelijke actie mee ondersteund, volgens mij zelfs mee georganiseerd? Hoe rijmt u dergelijke demarche met uw functie en verantwoordelijkheid?
- Welke inspanningen hebt u en uw voorgangster deze legislatuur gedaan om extra Brusselaars voor de klas te krijgen, om bijkomende leerkrachten aan te trekken en misschien nog belangrijker, om deze ook te houden?
- Welke inspanningen hebt u geleverd als inrichtende macht om de administratieve lasten op leerkrachten te verminderen, hen voldoende

vertrouwen te geven om hun ding te doen, de focus te leggen op kennisoverdracht, de kennis van het Nederlands bij de leerlingen te versterken, voldoende discipline op school te garanderen en op die manier terug de onderwijskwaliteit te verhogen?

- Geloof u werkelijk dat remuneratie het grote probleem is en een Brusselpremie uw probleem kan oplossen? Zo ja, welke uitleg zal u dan geven aan een school in Dilbeek bijvoorbeeld, die na invoering van deze Brusselpremie opeens met een onbeheersbaar lerarentekort te kampen krijgt omdat u hun leerkrachten opeens inpalmt met een iets beter loon?

Madame l'Echevine COMER donne lecture de la réponse suivante :

Mevrouw de schepen COMER geeft lezing van het volgende antwoord:

Gisteren ging inderdaad een grote actie door van de Nederlandstalige gemeentelijke basisscholen van Brussel-Stad, Gemeenten Molenbeek en Anderlecht. Er was een grote opkomst van directies, leerkrachten, ouders en leerlingen. Naast de gemeentescholen, sloten ook andere scholen zich aan en er waren ook ouders van scholen waar ondertussen al klassen gesloten zijn.

Het initiatief van de actie kwam van de directies van de gemeentescholen, naar aanleiding van de sluiting van de klassen in de scholen van het gemeenschapsonderwijs Schaarbeek. Ter herinnering, enkele weken geleden hebben twee scholen in Schaarbeek aangekondigd klassen te moeten sluiten midden in het schooljaar. Dit is uiteraard een groot drama voor de kinderen, die opeens moeten wennen aan een nieuwe leeromgeving, ook voor de ouders die hun dagelijkse routine moeten aanpassen en voor de "ontvangende" leerkrachten, die opeens nieuwe kinderen krijgen die ze totaal niet kennen en voor wie ze hun lessen moeten aanpassen. Deze aankondiging leidde tot een grote golf van solidariteit bij de directies van onze scholen, want elke school beseft: het kan ons ook overkomen. De directies waren dan ook teleurgesteld in de initiële reacties van de minister en wouden aantonen dat de crisis zeer urgent is en dat er nu noodmaatregelen nodig zijn op korte termijn. Ook in uw vraag, heb ik de indruk dat u nog altijd niet doorgeeft wat het concreet betekent als klassen geen leerkrachten meer hebben!

Zoals u weet, heeft de Gemeente acht Nederlandstalige scholen, en daarnaast nog verschillende Nederlandstalige scholen uit andere netten. In totaal zijn er rond de 6.000 leerlingen in het Nederlandstalig onderwijs. Het probleem van tekort aan leerkrachten is niet toe te wijzen aan één net, of organiserend bestuur. Binnen elk net of bestuur zijn er scholen waar het leerkrachtentekort er is, en waar niet. Het is echter wel zo, dat elke school kwetsbaar is. Het volstaat dat één of twee leerkrachten vertrekken, er niet onmiddellijk een vervanging is, waardoor de overblijvende leerkrachten uren overnemen, en door die druk uitvallen, en de scholen zijn in crisis. Daarom dus, was het gisteren een solidariteitsactie. Scholen, waar het tekort minder is, beseffen dat het evengoed ook hen kan overkomen. Voor mij betekent een school

in crisis, een school waar de directie op min of meer voltijdse basis zelf les geeft. Momenteel is dit het geval voor één van de acht scholen, en een tweede waar de directie bijna halftijds voor de klas staat.

Één van de zaken die bij de directies en leerkrachten hoog zit, is het feit dat het lerarentekort een feitelijke besparing betekent voor de Vlaamse Regering. Doordat de uren die voorzien zijn voor het aantal leerlingen niet ingevuld zijn, geeft de Vlaamse Regering minder uit dan begroot. Ik vind het dan ook zeer moeilijk, dat, wanneer het gaat over het lerarentekort in Brussel, de minister, maar ook u nu, begint over de problemen van Brussel. Het laatste wat we moeten doen is besparen op onderwijs. Het is juist sterk onderwijs die ervoor kan zorgen dat alle kinderen dat de kinderen sterk in hun schoenen staat, kennis en vaardigheden heeft, Nederlands kunnen, wat hen helpt om werk te vinden, en hun weg te vinden in onze maatschappij.

Het was dan ook één van de belangrijkste eisen, dat het geld die niet uitgegeven wordt voor de leerkrachten, kan gebruikt worden voor alternatieven, die verhinderen dat scholen moeten sluiten. Ik ben dan ook zeer blij, dat de minister gisteren heeft aangegeven om hierover na te denken, de openheid wordt zeer geapprecieerd.

U verwijst in uw inleiding naar de maatregelen die de minister al heeft genomen. Inderdaad, de scholen kunnen nu zogenaamde zij-instromers aannemen. Dat is op zich positief, ook in onze scholen, hebben we enkele zij-instromers. Maar zijn nog geen leerkrachten. Zij hebben niet de opleiding, ook niet de ervaring. Zij vragen dus veel ondersteuning, die ook weer komt van de leerkrachten en de directies die nog op de scholen zijn. Ook niet elke zij-instromer houdt het vol, sommige vertrekken zeer snel, eens zij de job leren kennen, wat dan ook opnieuw een enorm effect heeft op de resterende leerkrachten en de directies. Om te spreken van een kentering, is het echt nog veel te vroeg.

Voor wat betreft uw eerste vraag, ik denk dat u gisteren heeft kunnen zien dat dit geen politieke actie was, maar dat het een zeer oprechte actie was van de aanwezigen. Ik denk dat u de verslagen in de pers heeft kunnen volgen, ik weet niet of u zelf bent langs geweest om te gaan luisteren naar de verhalen van de aanwezige directies en leerkrachten. Dan had u zeker gehoord over hoe de situatie in de scholen is, hoe directies zelf in de klas staan en welke gevolgen dat dan heeft op hun werk. De actie dan reduceren tot een politieke actie, lijkt mij onrespectvol naar al deze mensen. Ik heb de actie wel gesteund, ook door mee een brief te ondertekenen aan de minister, want het lerarentekort is een van mijn grootste zorgen als schepen.

Uiteraard doen we in als schoolbestuur alles wat we kunnen om leerkrachten aan te trekken, en te houden. Een grote vraag van leerkrachten is meer helpende handen in de klas. Daarom hebben we onderwijsassistenten aangeworven, die de leerkrachten helpen in de klas met de leerstof. We proberen de leerkrachten ook te ontlasten van alle soorten toezicht, door kindbegeleiders aan te werven, die toezichten doen, voor en na schools, ook over de middag. Deze begeleiders helpen ook tijdens de uren, bij uitstappen en dergelijke. Daarnaast hebben we ook nog extra uren kinderverzorging toegekend. Jammer genoeg zorgt het leerkrachtentekort er nu voor dat veel van deze extra mensen nu zelf voor de klas staan. Al dit personeel wordt betaald door de Gemeente. Naast deze extra handen, investeert de Gemeente ook in aanvangsbegeleiding, er is een leerkracht die leerkrachten één op één ondersteunt in

hun eerste jaar in onze scholen. We laten ons ook begeleiden door "OVSG" en het "OCB". Deze beide instanties helpen ook enorm bij de begeleiding van de zij-instromers en de onderwijsassistenten die nu voor de klas staan. Ik wil hen hiervoor specifiek bedanken.

Ik ben het met u eens dat we de planlast en de administratieve lasten bij de leerkrachten moeten weghalen zodat ze zich kunnen concentreren op hun werk. Ook daar hebben we als Gemeente geïnvesteerd. Elke school heeft een voltijdse administratieve medewerker, dit is niet zo in andere scholen. Daarnaast organiseren wij platformen, waarbij de verschillende functies uit de scholen samenkomen: platform voor de directies, de leerkrachten, administratieve medewerkers. Hierop worden goede praktijken gedeeld en kan het schoolbestuur hen ondersteunen in hun specifieke functies. We zetten ook in op ondersteuning bij de digitalisering: er zijn ICT-vormingen en elke leerkracht heeft een laptop ontvangen. Dit laatste lijkt evident, maar momenteel zijn er nog altijd leerkrachten, in andere scholen, die zelf hun laptop moeten voorzien.

Recent hebben we ook een denktank opgericht, waarbij we samen met de leerkrachten nadenken over welke extra acties we als bestuur nog kunnen nemen om leerkrachten aan te trekken en hier te houden.

Ik denk inderdaad dat de Brusselpremie nuttig kan zijn om tegemoet te komen aan het lerarentekort in Brussel, zoals er ook een premie bestaat voor de politie, zelfs ambtenaren van de "VGC" die wonen in Brussel krijgen een premie. Het lerarentekort was aangekondigd door vergrijzing, doordat minder en minder mensen interesse hadden in het beroep, maar in Brussel is het heel erg versneld op het moment dat mevrouw Crevits beslist heeft om extra uren toe te kennen in de scholen, zogenaamde uren "lerarenplatform", uren "kerntaken", maar ook de uren "samenschool maken". Hierdoor konden scholen opeens extra mensen aannemen, terwijl er sowieso niet genoeg leerkrachten waren. Veel leerkrachten zijn toen dichterbij huis gaan werken. De Brusselpremie zorgt ervoor dat dit weer gecompenseerd wordt. Ik zie het vooral als een instrument om leerkrachten hier te houden, niet om leerkrachten weg te halen bij andere scholen. We hebben ook leerkrachten die in Brussel wonen, maar die vertrekken omdat de woonkost te hoog is. Een premie kan hier misschien ook helpen, want de eerste reden waarom leerkrachten vertrekken is altijd een verkorting van het woon – werk verkeer. Ik wil toch nog ook toevoegen dat dit slechts één idee was.

Ik wil eindigen met nog eens te benadrukken dat het lerarentekort voor mij een probleem is dat zeer urgent moet aangepakt worden, want we spelen met de toekomst van de kinderen in Anderlecht en dus van ons allemaal, ik hoop dat u dus mee het Nederlandstalig gemeentelijk onderwijs zal verdedigen bij uw minister.

G VERSTRAETEN zegt wat het laatste wat Mevrouw de schepen COMER vraagt betreft, kan hij bevestigen dat hij dat doet en dat hij ook met de minister contact zal nemen. Hij verdedigt altijd het belang van het Brussels onderwijs en hij trekt ook aandacht op die zaak wanneer er problemen zijn. Wat de Brussel premie betreft, in 2009 zei Pascal Smet dat het een zinloze oefening was, dat geen effect zou hebben op het terrein. Dat geld uitgeven en de indruk geven dat men iets doet moet iets op

lange termijn gewerkt worden: de onderwijskwaliteit verhogen, lerarenberoep aantrekkelijker gemaakt worden, en namelijk lessen geven. Hij is daar volmondig mee eens. Hij is ook volmondig ééns met een aantal elementen in de analyse van Mevrouw de schepen COMER. Het is wel niet natuurlijk dat men het 15 jaar na die uitspraak van Pascal Smet nog altijd van die kanker probeert te keren en dezelfde problemen zijn aan het aanpakken. Mevrouw de schepen COMER sprak van die administratief medewerker maar hij weet niet in welke mate die gaat helpen op de administratief belasting van leerkrachten met betrekking tot lesgeven. Dat is niet bijhouden. Juridisering in het onderwijs, dat zijn zaken die niet van de Vlaamse operator komt, dat komt van de koers, dat komt van de inrichtende macht. Het is daarom een oefening geweest binnen de Gemeente hoe de inbreng van de markt vereenvoudigd en verlicht kan worden.

Wat de besparing betreft, wat de instromers betreft, dat is inderdaad niet perfect, maar dat zijn dezelfde problemen als met beginnende leerkrachten die ook ondersteund en begeleid moeten worden. De uitval is veel te groot. Dat kan ook een probleem zijn. Maar als er een of twee leerkrachten uitvallen, kan dat spiraal niet actief zijn. Hoe gaat er gewoon aan moeten werken? Men is inderdaad zeer kwetsbaar in Brussel. Op een aantal vragen op dat vlak heeft Mevrouw de schepen COMER niet geantwoord.